

Resenärsperspektiv på punktlighet utifrån några europeiska exempel

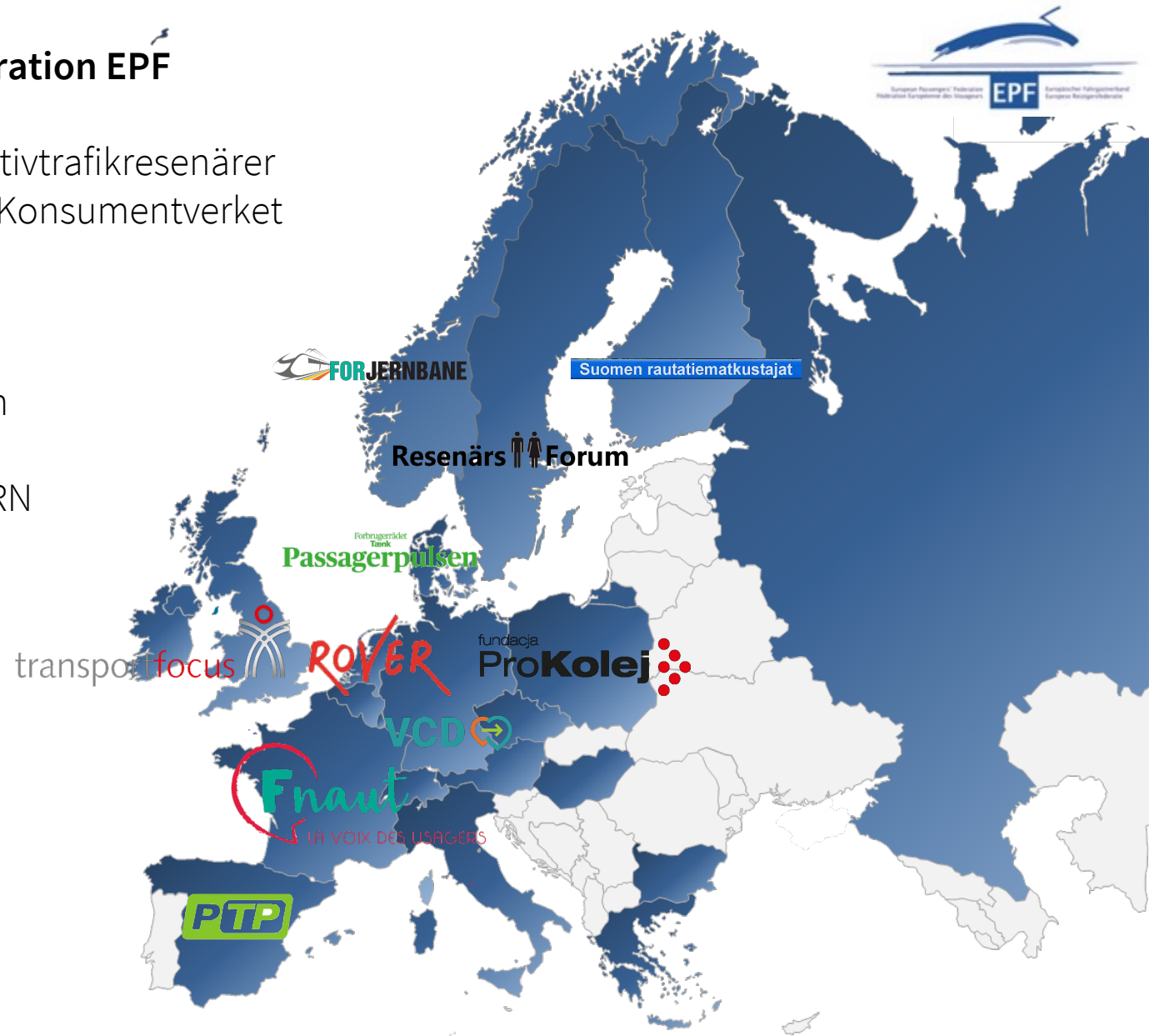
Emil Frodlund
2021.04.21

Resenärsforum och European Passengers' Federation EPF

Resenärsforum - konsumentorganisation för kollektivtrafikresenärer
Samlar 8 000 resenärer. Får stöd ca 0,5 milj/år från Konsumentverket
Bevakar resenärernas intressen och rättigheter
Svarar på nationella och regionala remisser
Erbjuder regionala kollektivtrafikmyndigheter
samråd med resenärer enligt §9 kollektivtrafiklagen
Aktiva medlemmar i Sveriges konsumenter
Representant i Allmänna reklamationsnämnden ARN

Representerar Sverige i EPF
EPF samlar 37 organisationer i 21 länder
Deltar i EU-kommissionens expertgrupper:
LANSEC, Rail Market Monitoring
Platform International Passenger Rail
FN:s ekonomiska kommission för Europa
UIC Covid-Task Force
ERA:s styrelse

Resenärs Forum

Internationella mål

EU-kommissionens förslag till mobilitetsstrategi

Mål 2030:

Kollektiva resor under 500 km koldioxidneutrala

Fördubblad höghastighetstågtrafik

Integrerad elektronisk biljettförsäljning

Mål 2050:

Fördubblad järnvägstrafik

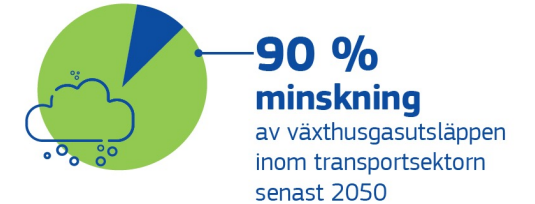
Tredubblad höghastighetstågtrafik

Dödsfall alla transportsätt i EU ska vara nära 0

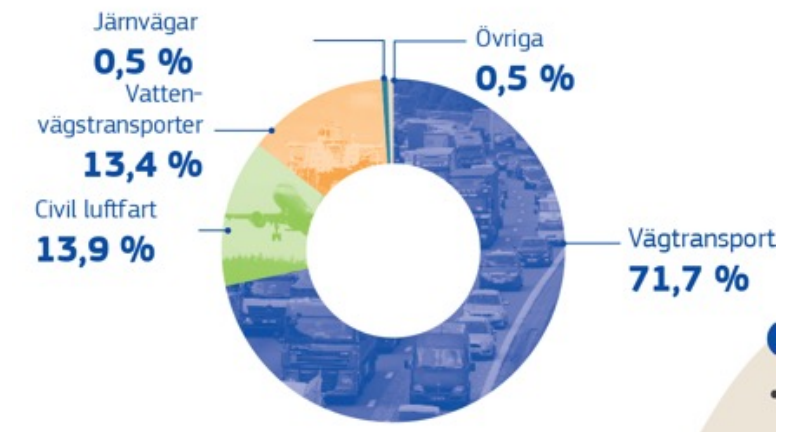
FN:s ekonomiska kommission för Europa

Policydokument med gröna och hälsosamma mobilitetslösningar:

- Utforma transportsystemet så att gång, cykling och andra former av icke-motoriserade transporter uppmuntras.
- Öka investeringar i kollektivtrafiken
- Återuppbygg transportsystemet på ett rättvist och inkluderande sätt

Växthusgasutsläppen – andel per transportsätt (2017)

Europeisk jämförelse av järnvägens punktlighet

Del av trafikutskottets uppföljning av punktligheten för persontrafik på järnväg 2020/21:RFR5

En jämförelse av punktligheten i EU, Norge och Schweiz samt en djupstudie av situationen i Danmark, Finland, Nederländerna, Österrike och Schweiz.

Kartlägga och jämföra ländernas järnvägssystem, med fokus på organisation, styrning, uppföljning och åtgärder för ökad punktlighet hos järnvägens aktörer.

Sedan 2007 samlar EU-kommissionen in data om EU-ländernas samt Norges järnvägssystem genom enkätutskick.

Man har försökt harmonisera definitioner för att möjliggöra bättre jämförbarhet.

Punktlighetsdata med någorlunda likvärdig punktlighetsdefinition presenteras för:

långdistanståg 2015 – 2016 och medel/kortdistanståg 2014 - 2016

Svårt att jämföra punktlighetstatistik då det kan skilja sig åt gällande:

- Om statistiken omfattar enbart framförda tåg eller räknar samtliga planerade avgångar (d.v.s. även inställda avgångar)
- Om det är olika tidsgränser för vad som räknas som punktligt och att olika sätt finns för avrundning till hela minuter
- Mätningar kan gälla tågens punktlighet vid flera platser utmed linjen eller enbart vid ankomststationen
- Det finns ingen harmoniserad definition av tågsorter (fjärrtåg, regionaltåg osv.)

Underhåll- och nyinvesteringar järnväg

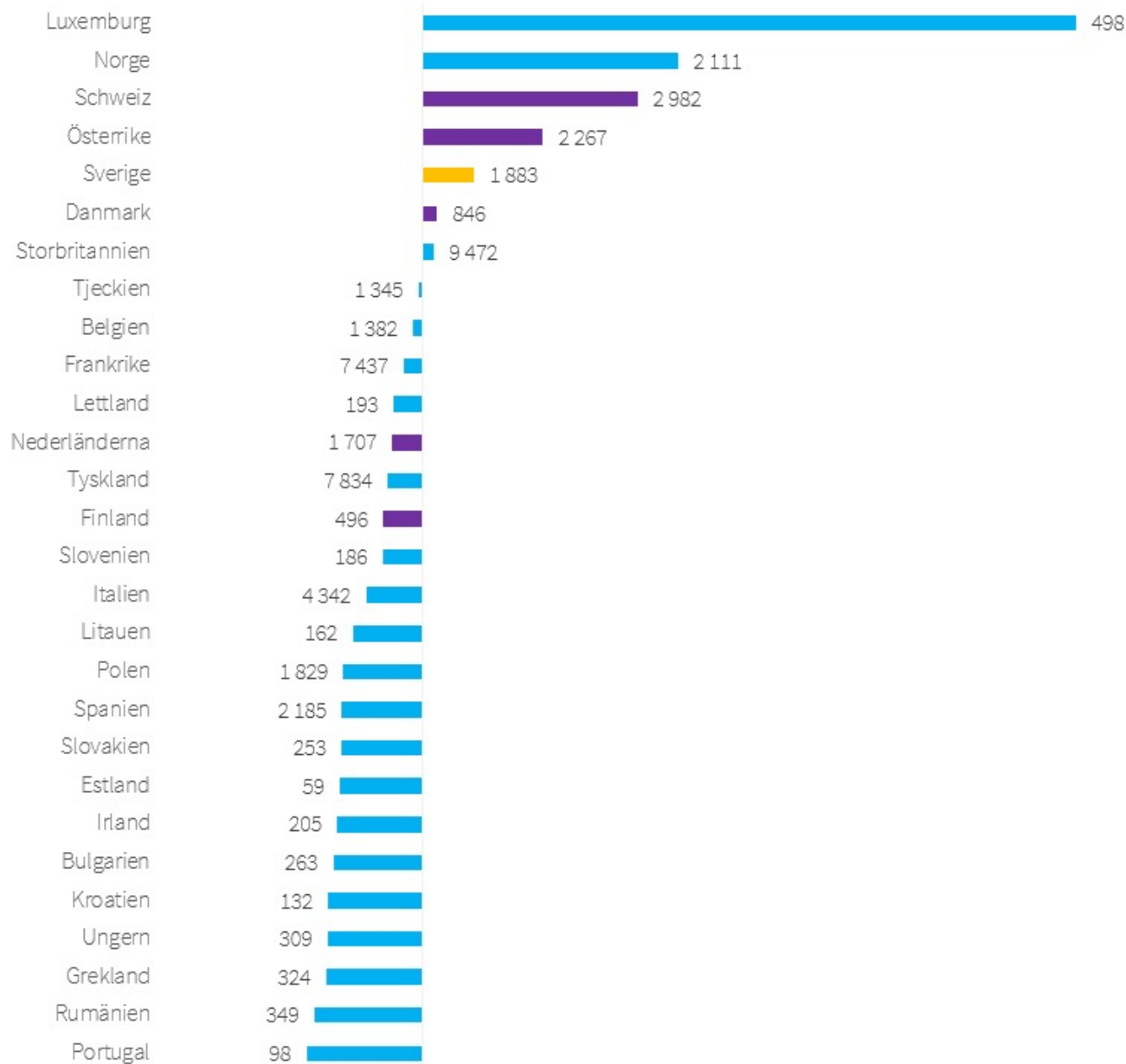
Proportionell fördelning

investering per capita 2016

Angivet värde: Investering miljoner €

Källa: EU-kommissionens Rail Market Monitoring Survey 2019

Kompletterat med data om Schweiz

Underhållsinvesteringar järnväg

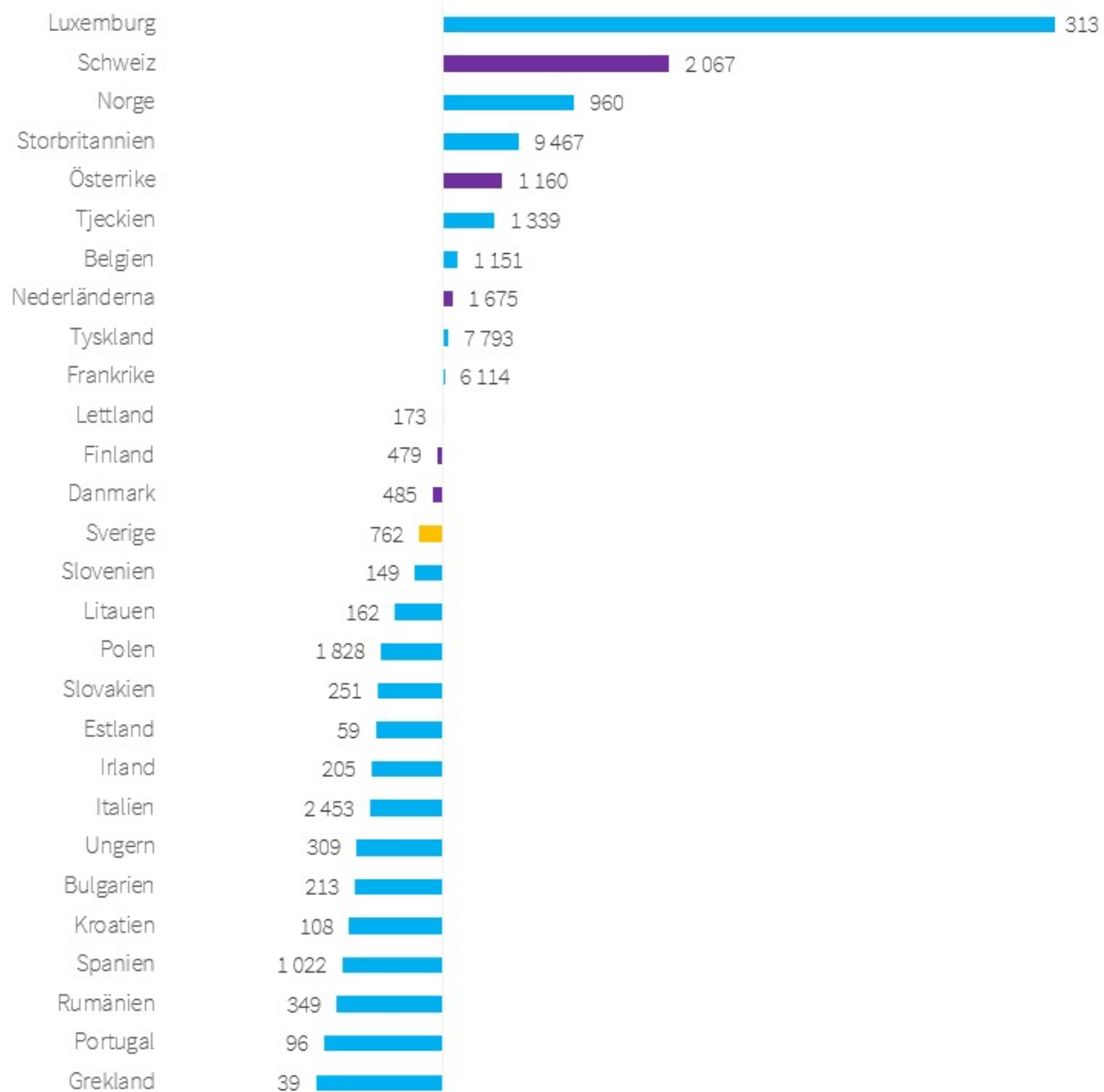
Proportionell fördelning

underhåll/förnyelser/förbättringar per capita 2016

Angivet värde: Investering miljoner €

Källa: EU-kommissionens Rail Market Monitoring Survey 2019

Kompletterat med data om Schweiz

Underhållsinvesteringar järnväg per spårkm

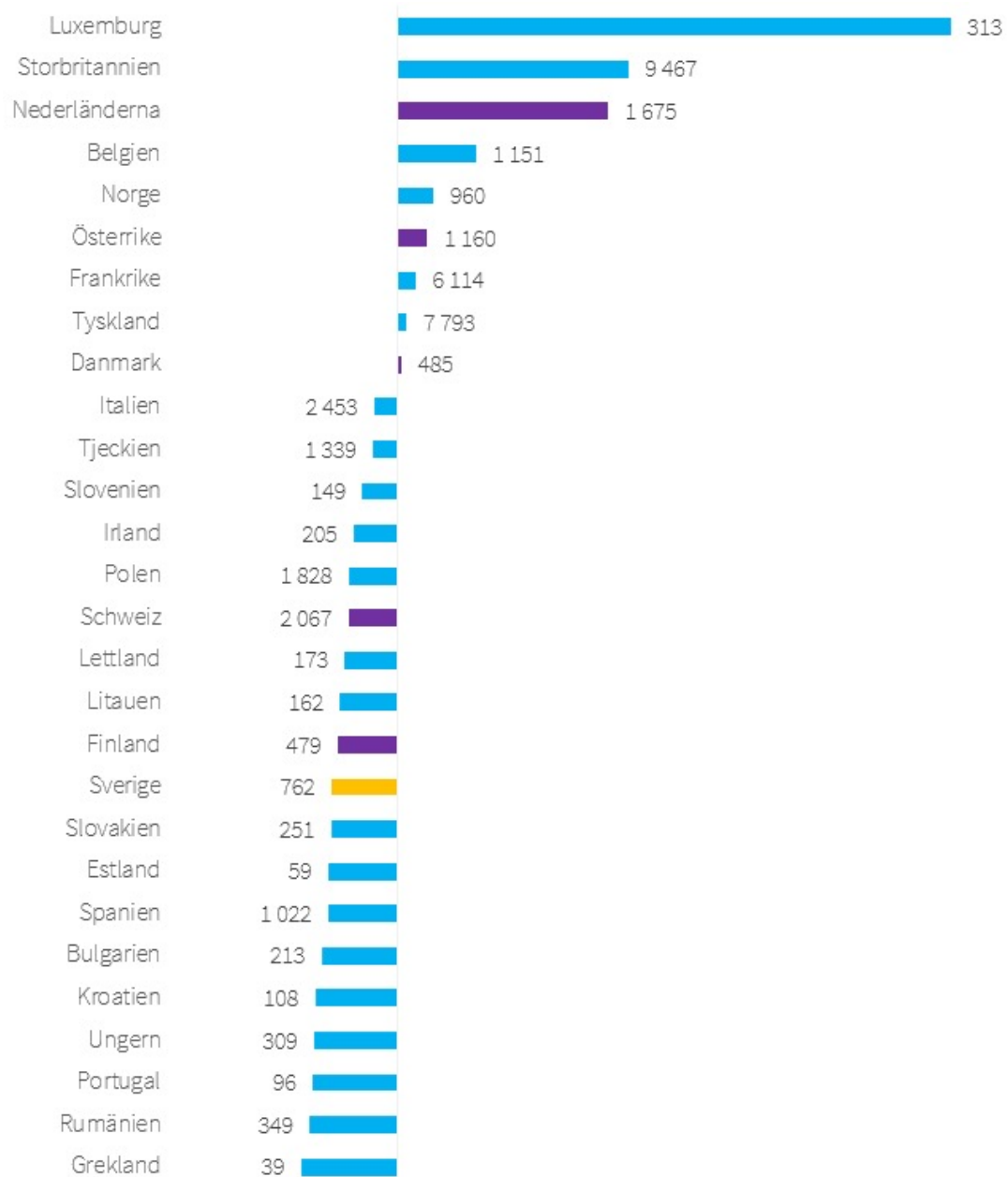
Proportionell fördelning

underhåll/förnyelser/förbättringar per spårkm 2016

Angivet värde: Investering miljoner €

Källa: EU-kommissionens Rail Market Monitoring Survey 2019

Kompletterat med data om Schweiz

Punktlighet fjärrtåg

Definition: Max 5 min sen (Schweiz max 2:59 sen)

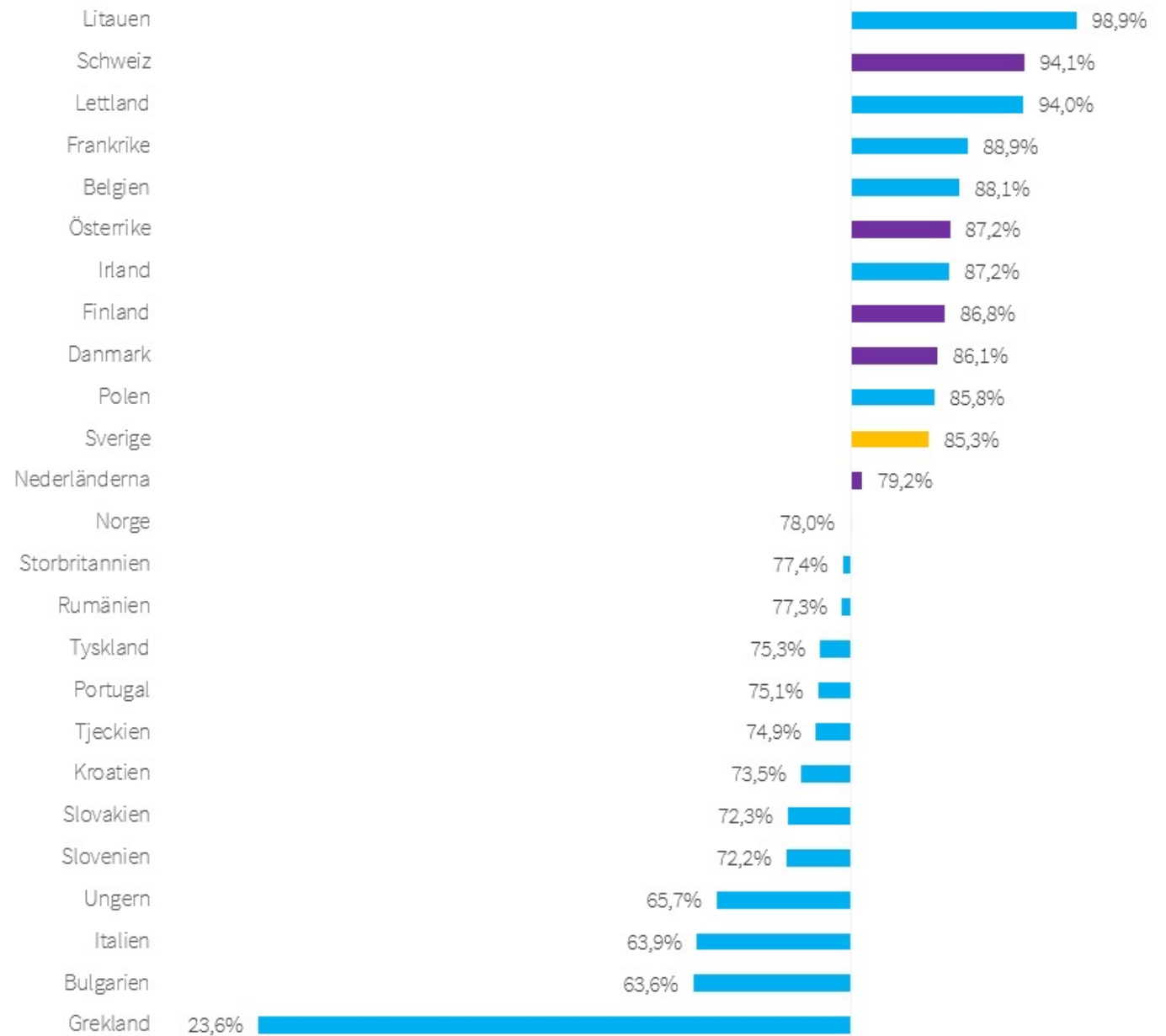
Proportionell fördelning

Genomsnitt: 78,2%

Angivet värde: Genomsnitt för 2015, 2016

Källa: EU-kommissionens Rail Market Monitoring Survey 2019

Kompletterat med data om Schweiz

Punktlighet regional- och lokaltåg

Definition: Max 5 min sen (Schweiz max 2:59 sen)

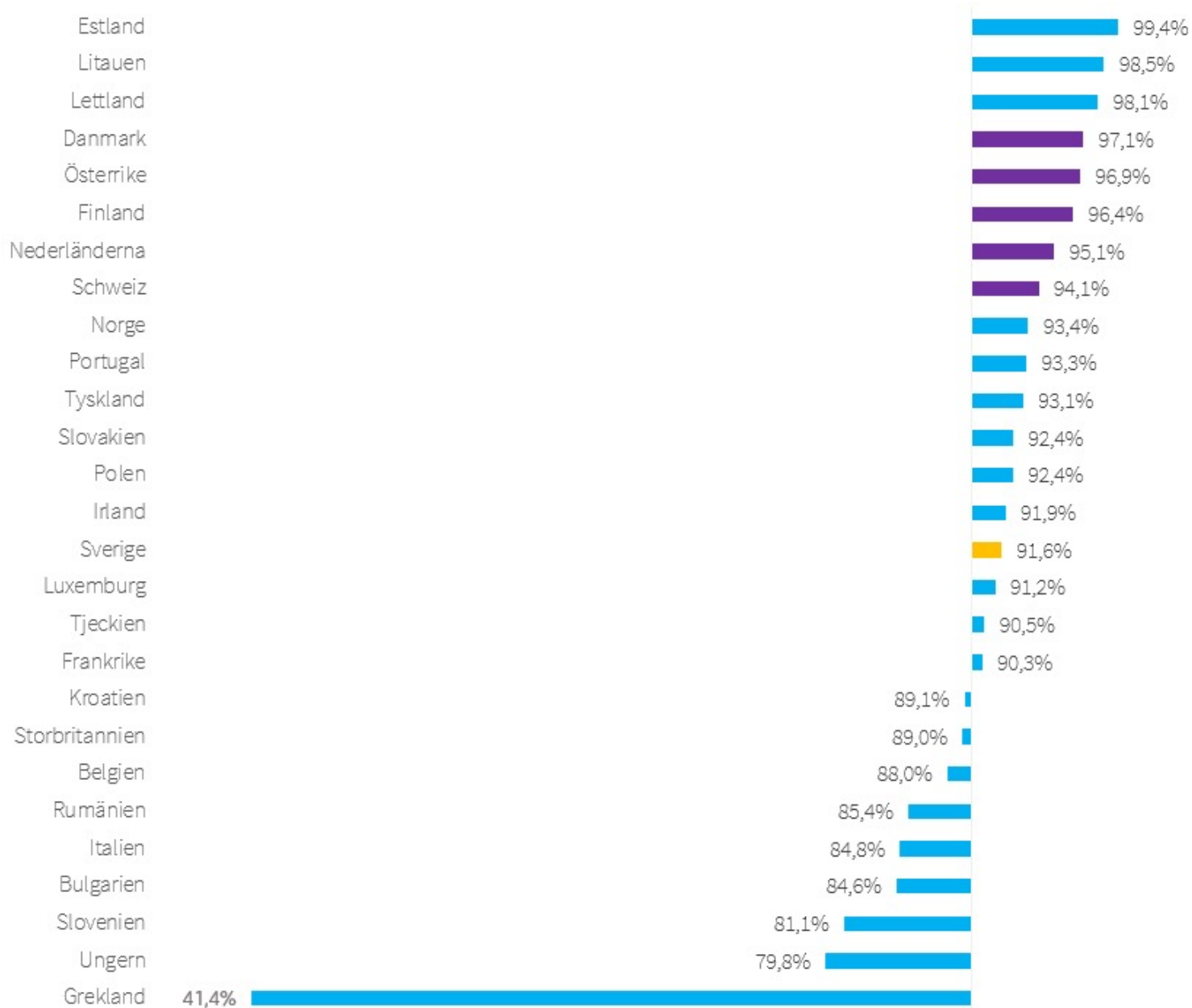
Proportionell fördelning

Genomsnitt: 89,6%

Angivet värde: Genomsnitt för 2014, 2015, 2016

Källa: EU-kommissionens Rail Market Monitoring Survey 2019

Kompletterat med data om Schweiz

Danmark

Regeringen följer upp operatörernas prestationer av inställda turer, förseningar, beläggingsgrad och kundnöjdhet.

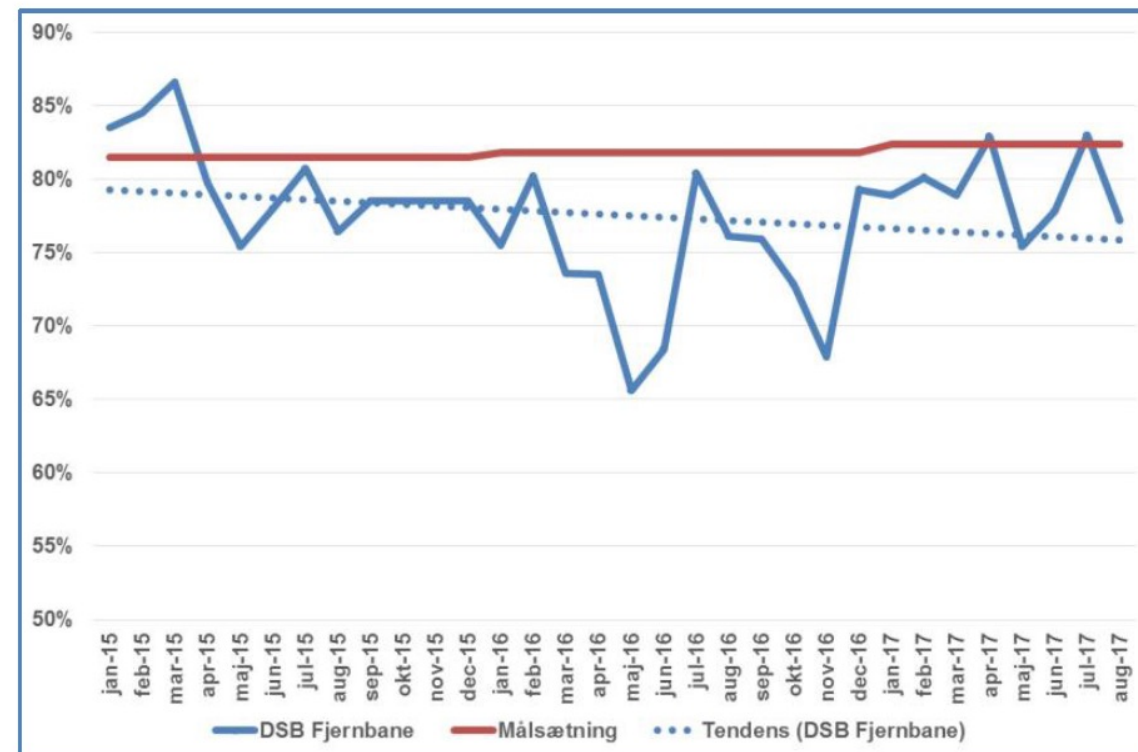
I koncessionsavtalet med Arriva tillämpas ett Bonus-malus-system baserat på operatörspunktighet och kundnöjdhet.

Infrastrukturförvaltaren Banedanmark redovisar viktad punktighet utifrån resenärsbeläggning.

Ett tåg under rusningstid med många resenärer värderas högre än en avgång med färre resenärer under lågtrafik.

Det finns en statligt finansierad resenärsorganisation, Passagerpuls, som genomför kundundersökningar och granskar förseningsorsaker.

Figur 1: Utveckling i DSB kundepunktighet 2015-2017

Kilde: Banedanmark

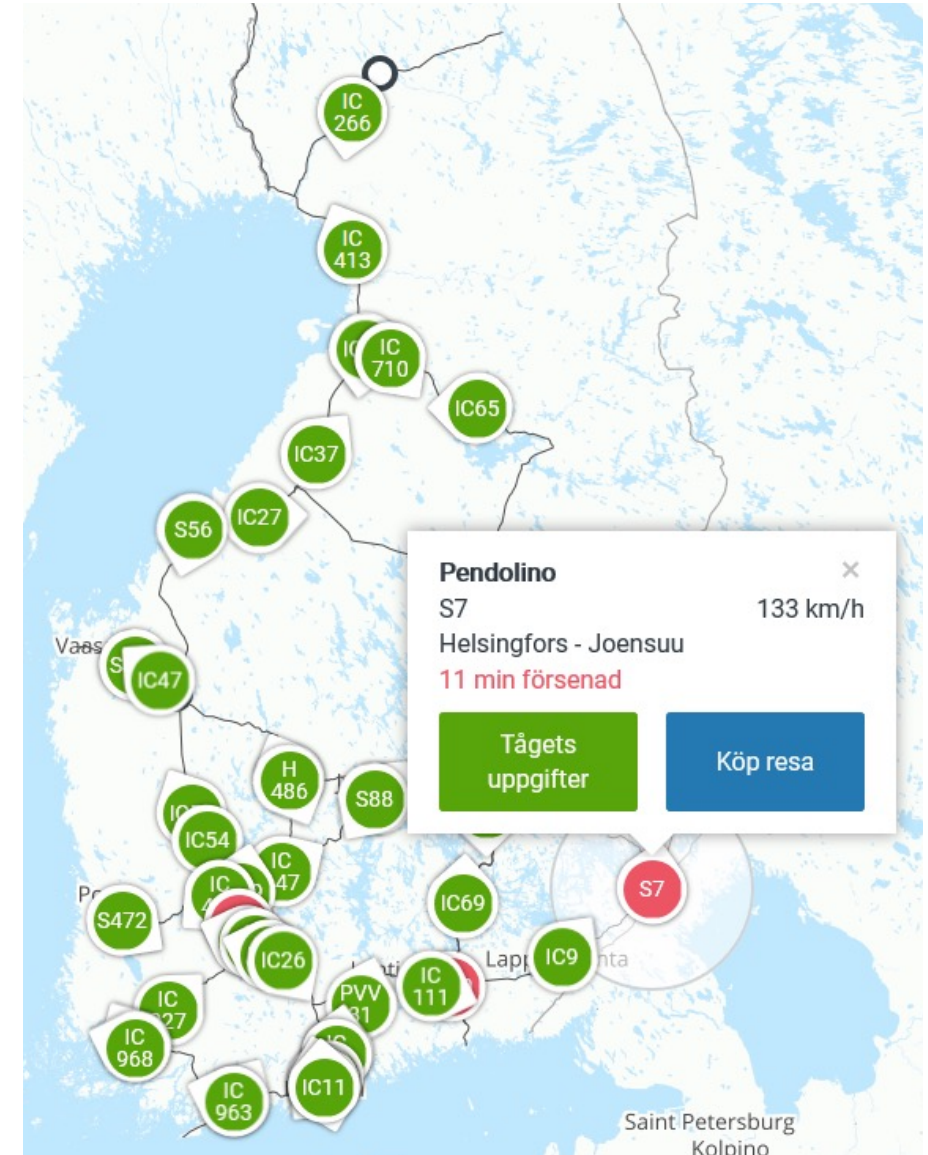
Finland

Regeringen anger gränsvärden för punktlighet till infrastrukturförvaltaren Trafikledsverket. Man tillämpar bonusar till myndighetschefer med ansvar för prestationsindikatorerna vid uppfyllande av målvärden.

Den statliga operatören VR har investerat 11 miljarder SEK i nya fordon sedan 90-talet och betonar vikten av noggranna fordonsupphandlingar med krav på hög driftssäkerhet för vinterförhållanden.

Man genomför inspektioner av fordonen inför vintern och har reservpersonal vid strategiska platser för snöröjning.

Detaljerad punktlighetsstatistik finns tillgänglig via öppna data. VR har en interaktiv karttjänst där tågen och förseningar visas i realtid.

Österrike

Under 2019 var persontågstrafikens punktlighet 96% vilket gör Österrike till en av de punktligaste länderna i Europa.

Regeringen reglerar trafiken i 10-åriga transporttjänsteavtal. Den statliga operatören ÖBB kör merparten av trafiken. Det finns ett bonus-malus-system för uppföljning av kvalitetskriterier där uppmätt och upplevd punktlighet ingår.

Infrastrukturförvaltaren ÖBB-Infrastruktur har prioriterat att åtgärda bansträckor med låga hastigheter. Man har utökat kompetensen i de mobila underhållsteamerna för att underlätta felsökning och snabbare åtgärda fel. Punktligheten inom landet har förbättrats genom ett utökat samarbete med grannländerna.

ÖBB har ett informationsprogram där resenärer uppmanas att hitta en optimal placering på plattformen.

Ein letzter Abschiedskuss in der Tür?
Bitte nicht!

Nederländerna

Trots att man har ökat antalet tåg med 25% det senaste decenniet har man lyckats minska antalet trafikstörningar och förkorta tiden för återhämtning vid trafikavbrott.

Regeringen reglerar såväl förvaltning av järnvägsinfrastrukturen som trafikeringen av huvudjärnvägsnätet genom 10-åriga koncessionsavtal. Man har prestationsindikationer för punktlighet som följs upp årligen.

Sedan 2015 publiceras andelen försenade resenärer utöver statistik om tågens punktlighet. Detta möjliggörs genom ett gemensamt biljettsystem där resenärer checkar in och ut vid stationerna. ProRail publicerar dagsaktuell statistik om andelen resenärer i tid.

95,0%

Performance for 31 January 2020

Passenger punctuality HRN (<5 min.)

95,1%

Performance for 4 February 2020

Connections at junctions

Schweiz

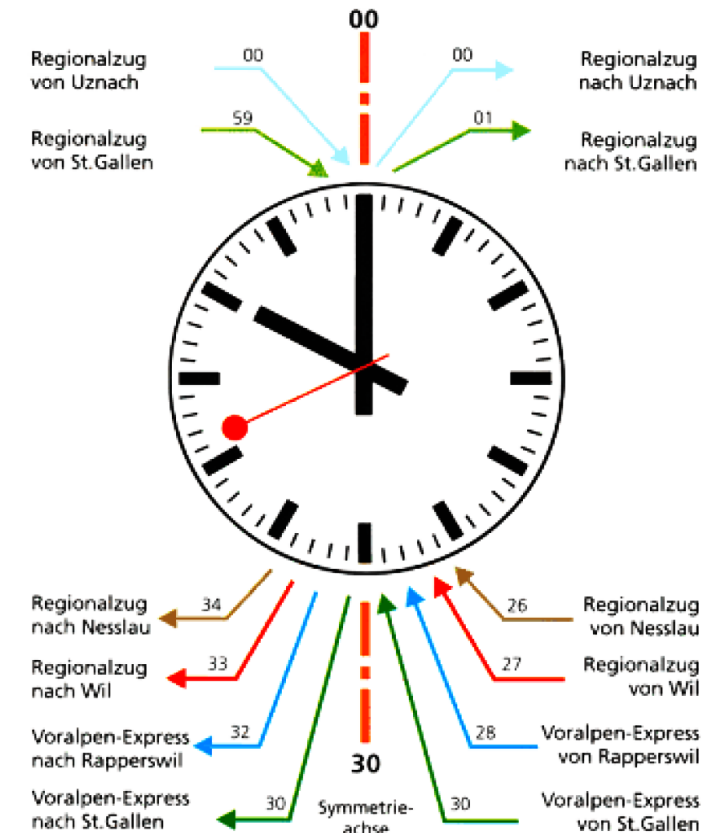
Schweiz har mål om att överföra godstrafik från lastbil till järnväg. Man har en lastbilsskatt som finansierar två tredjedelar av järnvägsunderhållet.

Statliga operatören SBB mäter andelen resenärer som kommer fram med mindre än 3 minuters försening och hur stor andel av resenärerna som hinner med anslutande avgångar. 97% av resenärerna nådde sina anslutningar 2018.

Sedan 80-talet har man ett system med fasta minuttal för avgångs- och ankomsttider för olika tåg vid bytestationer (Taktfahrplan). Systemet syftar till att ge väldigt smidiga byten men kräver samtidigt en mycket hög punktlighet.

Ett AI-stöd för trafikledningen utvecklas för att kunna optimera handlingsplaner vid trafikstörningar.

Publiceringen av punktlighetsstatistik som öppna data har drivit på utvecklingen mot en gemensam punktlighetsdefinition i Schweiz.

Slutsatser

Länder med hög efterfrågan på tågresor satsar generellt sett mer på järnvägsinfrastrukturen och tenderar att uppvisa högre punktlighet.

Majoriteten av de studerade ländernas regeringar har punktlighetsmål för infrastrukturförvaltare och operatörer.

Styrning med incitament kopplade till kvalitetsprestationer ser ut att vara en drivkraft som kan förbättra punktligheten.

Schweiz och Nederländerna mäter andelen försenade resenärer, inte bara tågens punktlighet. Det kan bidra till att lyfta fram behovet av ett pålitligt järnvägssystem utifrån ett resenärsperspektiv.

Tillgängliggörande av punktlighetsstatistik genom öppna data har drivit på utvecklingen för en gemensam punktlighetsdefinition i Schweiz.

Tack!

Emil Frodlund

emil.frodlund@resenarsforum.se

+46 (0)70 837 01 92